

МІЖНАРОДНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто вплив війни в Україні на розвиток міжнародного туризму в країні. Проаналізовано основні виклики, з якими зіткнулася туристична галузь, зокрема скорочення туристичних потоків, руйнування інфраструктури та зміна туристичних маршрутів. Визначено перспективи відновлення сфери туризму після завершення воєнних дій та можливі напрями її трансформації. Зроблено акцент на важливості підтримки внутрішнього туризму та міжнародного партнерства.

Ключові слова: міжнародний туризм, війна в Україні, туристична індустрія, внутрішній туризм, інфраструктура, антикризове управління, перспективи відновлення.

Abstract

The article examines the impact of the war in Ukraine on the development of international tourism in the country. The main challenges faced by the tourism industry are analyzed, including the decline in tourist flows, destruction of infrastructure, and changes in tourist routes. The prospects for the recovery of the tourism sector after the end of hostilities and possible directions of its transformation are identified. Emphasis is placed on the importance of supporting domestic tourism and international partnerships.

Keywords: international tourism, war in Ukraine, tourism industry, domestic tourism, infrastructure, crisis management, recovery prospects.

Вступ

Туризм є важливою складовою економіки багатьох країн світу, зокрема й України, адже він не лише сприяє притоку іноземної валюти, а й створює робочі місця, стимулює розвиток інфраструктури та міжкультурний обмін. Проте з початком повномасштабної війни в Україні у 2022 році туристична галузь зазнала глибокої кризи. Збройний конфлікт спричинив значне скорочення міжнародного туризму, знищення частини туристичної інфраструктури, погіршення іміджу країни як безпечного туристичного напрямку. У таких умовах виникає потреба в аналізі сучасного стану туризму в Україні, визначенні ключових викликів і пошуку можливих шляхів подолання кризи та подальшого відновлення.

Результати дослідження

Туризм – це одна з найстійкіших галузей світової економіки, що за останні десять років показує стабільний зріст на рівні приблизно 5% щорічно і неохочий до різких змін у попиту та пропозиції. Це робить його одним із найбільш перспективних напрямків соціально-економічного розвитку. За даними Всесвітньої туристичної організації, кількість авіарейсів через війну в Україні впала найбільше у таких країнах: Молдова (-69%); Словенія (-42%); Латвія (-38%); Фінляндія (-36%); Чехія (-35%). [4]

Одним із найбільш очевидних наслідків війни стало різке скорочення потоку туристів. До 2022 року Україна приваблювала численних іноземних гостей завдяки своїм унікальним культурним, природним і архітектурним пам'яткам, гостинності населення та відносно доступним цінам.

Однак, через загрози обстрілів, мінування територій та активної бойової дії кількість іноземних туристів практично зникла. Більшість міжнародних туристів обрали безпечніші напрямки, а багато країн навіть рекомендували своїм громадянам уникати поїздок в Україну. [1]

Скоротився і внутрішній туризм, оскільки люди вимушені покидати свої домівки через воєнні дії та не мають фінансових можливостей або психологічного бажання подорожувати країною. Багато туристичних напрямків на сході та півдні України, таких як Азовське узбережжя, Одеса, Київ та Харків, опинилися в зоні підвищеної небезпеки. Це призвело до зупинки діяльності більшості готелів, туристичних баз та інших об'єктів інфраструктури.

Одним із найскладніших наслідків для туристичної галузі стали руйнування інфраструктури. Готелі, санаторії, історичні пам'ятки, національні парки та культурні центри зазнали значних пошкоджень або повного знищення. Міста, які раніше були центрами туризму, такі як Донецьк, Маріуполь, Херсон, Харків та інші, зазнали серйозних руйнувань. Це зробило деякі популярні туристичні зони непридатними для відвідування, і їх відновлення вимагатиме значних інвестицій і часу.

Туристичний бізнес в Україні зазнав величезних фінансових збитків. Зупинка готелів, туристичних агентств, ресторанів, транспортних компаній та культурних закладів призвела до зменшення доходів. Малі і середні підприємства, які обслуговували туристів, такі як екскурсійні бюро, гідів та агенції прокату, також опинилися у

складній ситуації. Багато з них вимушені були закритися, оскільки не могли витримати фінансовий тиск і нестачу клієнтів.

Крім того, туризм залежить від сприятливої економічної ситуації в країні. Інфляція, економічний спад і знецінення національної валюти створили додатковий тягар для галузі. Багато бізнесів намагалися скоротити витрати, зменшуючи зарплати або звільняючи працівників, що погіршило ситуацію на ринку праці в туристичному секторі.

Проте, через численні негативні наслідки, війна спонукала розвиток нових форм туризму і зміщення пріоритетів галузі. Зокрема, зросла популярність волонтерського туризму, коли іноземці приїжджають в Україну з метою допомоги у відбудові зруйнованих міст і підтримки місцевого населення. Багато іноземних гостей також відвідують Україну для висвітлення реальних подій і сприяння міжнародній підтримці. Це створює новий сегмент туристичного ринку, який базується на підтримці та взаємодопомозі.[2]

На жаль, саме війна привернула увагу всього світу до України, але це може стати основою для розвитку туризму у післявоєнний період. Після закінчення війни Україна може стати привабливою для туристів, які прагнуть дізнатися більше про її історію, культуру, боротьбу за незалежність і процес відбудови. Успішне відновлення країни та її туристичної інфраструктури сприятиме зростанню інтересу до України як туристичного напрямку.

Держава та громадські організації вже зараз займаються розробкою стратегій з відновлення туристичного сектору після закінчення бойових дій. Інвестиції в інфраструктуру, створення нових туристичних маршрутів, які висвітлюють героїзм українського народу, можуть стати основою для нової хвилі туристів.[3]

Висновки

Війна в Україні суттєво дестабілізувала туристичну сферу, особливо в аспекті міжнародного туризму. Сфера зазнала значних втрат через припинення іноземного туристичного потоку, руйнування інфраструктури, зміну логістичних маршрутів та загальне зниження рівня безпеки.

Разом з тим, криза відкрила нові можливості для переосмислення розвитку галузі. Відносно безпечні регіони демонструють потенціал для внутрішнього туризму, зростає інтерес до нових форматів подорожей – зокрема волонтерського, культурного та воєнного туризму.

Подальше відновлення міжнародного туризму в Україні залежить від ефективності антикризових заходів, модернізації інфраструктури, активної міжнародної співпраці та грамотної інформаційної політики. Комплексна державна підтримка галузі у поєднанні з ініціативами бізнесу дозволить створити оновлену, конкурентоспроможну модель туристичної індустрії у повоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко З.В., Горожанкіна Н.А., Грушка В.В. Тенденції розвитку туризму в Україні в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. Випуск (59), 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-7>
2. Ореста Бордун, Віра Шевчук, Володимир Монастирський, Ольга Лучка. Втрати та напрями порятунку туристичного бізнесу України в умовах війни. *Вісник Львівського університету*. Серія економічна. 2022. Випуск 62. С. 178–196. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6214>
3. Фастовець О. Туризм в Україні в умовах воєнного стану. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2022. 3(80). С. 87–97. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2022-3-87-97>
4. Всесвітня організація туризму. <https://www.unwto.org/>

Давидюк Людмила Петрівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця. e-mail: davydiuk@vntu.edu.ua

Supervisor: **Liudmyla Davydiuk** - PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: davydiuk@vntu.edu.ua